

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Op. pravništvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Sklicevaje se na obširni svoj razglas v „Slov. Nar.“, št. 99., od 27. dne tega meseca vabi podpisani odbor vse podpisce delnic „Narodne tiskarne“

k ustanavljaajočemu občnemu zboru, kateri bo 14. dan septembra t. l. ob 4ih popoldne v prostorih „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1) Poročilo o delovanju osnovalnega odbora.
- 2) Volitev dveh delničarjev, da podpišeta zapisnik občnega zbora, in skrutinatorjev.
- 3) Volitev upravnega odbora 15 udov na tri leta.
- 4) Volitev pregledovalnega odseka 5 udov na eno leto.

Vsak delničar, ki je vsaj prvi obrok na svoje delnice že vplačal, dobó od osnovalnega odbora legitimacijo, ktera mu daje pravico glasiti se pri občnem zboru in toliko glasov odajati, kolikor zastopa delnic.

V Ljubljani 29. dan avgusta 1872.

Osnovni odbor delniškega društva „Narodna tiskarna“.

Dr. J. Razlag. Peter Grasselli.

Dr. J. Vošnjak.

Opomba. V razglasu od 27. dnét. m. vrinila se je po zmoti v 2. točki dnevnega reda pred besedo „skrutinatorjev“ besedica „dveh“, ktera ima izostati.

Belgradska pisma.

V Belgradu 24. avgusta.

IV.

Z večerajšnim večerom se je slavnost končala. Imeli smo te dni izvrstno lepo vreme, danes pa ko se nas večina gostov odpravlja na pet, lije dež. Naj v tem poslednjem belgradskem pismu kratko obrišem poslednjo točko programa: predstavo v gledališči (narodnem pozorišči.) Tudi ta je bila politična, spada torej na to mesto. (Kar sem po Belgradu in okolo drugega ogledal, utegnem k „Sl. Nar.“ nazaj prišedši načrtati za listek, ako bode Slovence zanimalo.)

Igrala se je nalašč za ta večer narejena alegorija „Markova sablja“, napisal Jovan Djordjević, muzika od našega, v Belgradu obče priljubljenega rojaka Davorina Jenka. Ker se je bilo bati, da bi bila v gledališči prevelika guječa, smeli so ta večer vstopiti samo povabljeni, to se ve brezplačno. Mi slovanski gosti smo dobili karte delom od odbora, delom od pozoriščnih ravnateljev. Gledališče, krasno novo zidanje, stoji na mestu, — kjer so nekdanj Turki Srbe obešali! „Nema Srbina, u kome ne bi oživilo osećanje utehe i ponosa, kad vidi, kako na mestu, gde su naši stari, u borbi za slobodu naše otačbine, na kolju izdicali, danas stoji divan hram lepih veština!“ — pravi o tem regentstvo srbsko v svojej brošuri „Stanje Srbije“, katero je, račun o svojem delovanju polagajoč, predvčeranjem knezu predložilo.

Rekel sem zgorej, da je igra v gledališči politična. To je razvidno iz sodržaja: Kraljević Marko vidi, kako omaguje v borbi za Srbstvo. Vila, njegova posestrima, pride in mu razloži strašno osodo Srbstva, kako bode palo. A daje mu tolažbo, da pride dan ko se Srbstvo zopet slavno vzdigne. Do onega časa ima Marko v

gori spati, njegovo sabljo pak Vila zasadi v kamenito steno, iz katere se bode dala izdreti, kadar pride osvoboditelj Srbstva. Marko legne v skalno goro na dolgotrajni san. Med tem pride „pevac“. Vila ga oslepi rekoč mu: „oslepi, a budi prorok.“ In slepec gleda v svojem proroštvu razne slike iz srbske povestnice (na pozorišči tu jako lepo izvedene), najprej slike propada srbskega, potem slike predstavljajoče dviganje srbskega duha, boj Črnogorcev s Turki, vstanek Miloša Obrenovića, predajo Belgrada Mihajlu in poslednjič — sliko: „Srbi okolo slike kneza Milana“ kot osvoboditelja Srbov. Pri poslednji sliki se kraljević Marko v gori vzbudi, skoči po konci in izdere svojo sabljo, strah protivnikom Srbstva, iz stene. Zastor pade.

Pomen te alegorije je jasen in razumelo ga je občinstvo in razumeti ga je moral tudi pri predstavi pričujoči mladi knez. „Živio“, ki je skoro brez konca oril po polnem gledališči, hotel je knezu reči: mi pričakujemo od tebe, da se boš držal programa, ki ti ga srbski narod v tej alegoriji kaže, mi pričakujemo, da se pod tvojo vladovrno stara slovanska slava na naš jug. — In vse veliko navdušenje za kneza izvira poglavito iz tega, ker se od njega, ali bolje rekoč, od časa njegovega vladanja pričakujejo velike stvari, preporod vsega Srbstva na balkanskem otoku, za kateri bode ta narod, kakor je videti, vse žrtvoval, kadar bode trebalo.

Da ta trenotek ne pride tako brž ali prenačljeno, kakor nekateri nestrpljivci mislijo, to se une samo ob sebi, in za to so poroki možje, ki so zadnja štiri leta na krmilu bili in so ter bodo t. di dalje prvi svetovalci kneževi ostali. Pred nekaj tednov so magjarske in nemške novine znale povedati, da bode Milan takoj po svojem nastopu odpustil dozdanje regentstvo in ministerstvo. Gotovo da bi Magjari to želeli. Ali nij se zgodilo. Blaznavac in Ristić, oba sta ostala glavna ministra. Da sta obadva previdna moža, to sta dokazala. To najmerodajneši krogi tudi spoznavajo, in o d časa kneževoga potovanja v Livadijo k ruskemu carju, sprevidajo tudi protivniki, da slovanski nálog Srbije dobro umejeta. Od tačas sta tudi obče priljubljena postala, in laglje bode jima brzdati celó narodno mnenje, ako bi se hotelo prenačljiti in prej v delo siliti, predno je pravi čas in vse pripravljeno.

Končaje svoja poročila od tu, kjer se naša Sava v mogočno Donavo iztaka, ne morem zamolčati še ene stvari, ki ta narod označuje. Štiri dni sem tu v Belgradu, obhodil sem vse kote in ulice — a poleg vse ogromne množice prišlecev in domačih nikjer nijsem videl ni najmanjšega nereda ali ekseesa, nijsem videl niti enega pijanega človeka. Pa Švabi v enomer samo o slovanskem barbarstvu govoriti hote!

Hrvatska regnikolarna deputacija.

Politično razmerje, v katerem kraljevini Hrvatska in Slavonija nasproti Ogerskej kraljevini stojite, ustanovljuje in premenjuje se pōtem kraljevinskih (regnikolarnih) deputacij, kateri se izberete na hrvatskem in na ogerskem zboru. Te dve deputaciji ste druga nasproti drugej ravnopravni. V tem je tudi državna pariteta kraljevin Hrvatske

in Slavonije nasproti ogerskej kraljevini ne samo teoretično izražena in pripoznana, ampak tudi faktično delotvorna. Vsaka teh dveh deputacij zboruje za sebe. Način medsobojnega dogovarjanja je skoro nalik onima med cis-in translajtansko delegacijo. Vendar se pak kraljevinski deputaciji včas tudi v en zbor združite. V nekem smislu ste hrvatska in ogerska kraljevinska deputacija mednarodna in meddržaven posvetujoči in zaključujoči zbor. Kar ste deputaciji med soboj zaključili, to predložite vsaka svojemu sabornu na potrdenje (ratificiranje.)

Ko je pred dvanajstimi leti asolutistično-centralistična Avstrija se levila, in iz leva kot duvalistična ustavna monarhija izlezla, treba je bilo ne samo politično razmerje med Cis-in Translajtanijo ampak tudi politično razmerje historičnih in narodnostnih individualitet med seboj na novo ustanoviti. Hrvatska in Slavonija ste v okviru ogerske krone pregnantno izraženi historični in narodnostni individualiteti. Kakšno je bilo politično razmerje med historičnima državama Hrvatsko in Oggersko pred katastrofo pri Világošu, to pustimo na stran, dosta je, če konstatujemo, da so dogodjaji leta 1848. in 1849. poprej bivše politično razmerje popolnoma porušili.

Po padu centralizma preustrojili so Magjari Habsburško monarhijo. Kako se bodo Magjari in Nemci vsak s svojimi historičnimi in narodnostnimi individualitetmi pogodili, to se je kot sekundarno vprašanje njima samima prepustilo. Pogajanje med Hrvati in Magjari vzela sta Deakov ogerski, in Rauchov hrvatski sabor v roke. Oba sta izbrala vsak svojo kraljevinsko deputacijo, in te dve deputaciji ste ustanovili tisti ozloglašeni pakt med Hrvatsko in Oggersko kraljevino, ki je poznan pod imenom „nagodba leta 1868.“

Ta pakt je za Hrvate tako nepovoljen in tako ubijalen, da je hrvatska narodna stranka, ki nij pri njegovem dogovarjanju in sklepanju sodelovala, vedno proti njemu protestovala, in vedno po njegovej reviziji klicala. Najglasnejši njen protest je bil manifest od meseca septembra 1871. In baš ta protest je bil tudi povod nenadnega razpusta hrvatskega sabora meseca januarja t. l.

Vsled tega razpusta zapustila je narodna stranka dotedanje stališče stroge negacije, ter v sedanjem saboru, v saborskej adresi, nagodbo leta 1868. kot pravoveljavno in zakonito obstoječo pripoznala.

V tem činu narodnjaške saborske večine izraženo je prilagodenje (kompromis) na faktično obstoječi državni sistem. Pripoznanje nagodbe leta 1868. je proizšlo iz hrvatske „zwangslage.“ Če saborska večina tega ne bi bila storila, bi bil sabor gotovo že razpuščen, in razbuka političnih strastij in volilnih agitacij bi bila spet kakor burja v deželo prihrula. Narodnjaška saborska večina je izvolila izmed dveh zlov manjše. Ne obsojumo je tedaj!

Nedostatnosti nagodbe leta 1868. so tolike, da ne samo hrvatska narodna stranka, ampak tudi ogerska vlada samo njeno revizijo želi. V ta namen izbral je hrvatski sabor v svojem zadnjem zasedanju kraljevinsko deputacijo, in tudi ogerski državni zbor bo po kralju pozvan, da enako deputacijo izbere. Nij dvojbe, da bo to tudi storil.

V hrvatske kraljevske deputaciji so vse saborske celebritete, vsi hrvatski politični velikani zastopani: Strossmayer, Mrazovič, Mažuranič, Vončina, Rački, Živković itd. Mladohrvatska stranka pod Makaneem v hrv. kraljevske deputaciji ni zastopana. To je naravno, kajti ona ni pravoveljavna in zakonitost nagodbe leta 1868. pripoznala. Hrvatsko državopravno vprašanje leži vse v kraljevske deputaciji. Ona od sabora ni nobenih napotkov dobila, ter ima celo svobodno roko. Oči celega hrvatskega naroda so na njo obrnene.

Dopisi.

Iz Celja. 22. avg. [Izv. dop.] Isti gosp. Glaser, ki je v državni zbornici kot njen ud, proti ustanovitvi slovenske fakultete tako fulminanten govor govoril, ki je kot profesor proti pripomočku, prisvojiti si slovenski jezik, namreč proti slovenskim šolam govoril govor poln sofizmov, terja zdaj od graške višje deželne sodnije iz njenega svetovskega gremija 3 svetovalce, ki se bodo prideli najvišji sodnji, in od katerih morata dva slovenskega jezika zmožna biti.

Kak jezik se pa terja? Ali je to „kranjska špraha“ ali pa „windisch“ govorjenje? Ali bosta svetovalec na Dunaji imela govoriti z „windisch“-kmetom ali s kmetom kranjskim? O ne, onadva bosta morala v slovniški slovenščini izvedene civilne in kazenske procese brati in o njih v zadnji instanci referirati. A kako bosta to storila, saj se nijsta slovenski učila, saj se nijsta smela slovenski učiti, ako sta hotela avanzirati.

Sodnijske oblasti, da najvišje sodišče, terja svetovalcev, ki so zmožni slovenskega jezika v pismu in besedi, in prejšnji g. profesor terja zdaj kot pravosodni minister, odpovedajoč se svoji fantaziji, in samo potrebi se uklanja, tudi slovenske svetovalce. Ali, ako se brani slovenskih šol, od kod bode slovenske svetovalce vzeli? Kako se to strinja, g. pravosodni minister Glaser?

Iz Celja. dne 28. avg. [Izv. dop.] Projektirano železnocestno črto Knittelfeld-Zaprežič so že raznovrstne novine opisovale in so jo za splošni promet jako važno imenovali, zlasti za časa, kar se je sestavilo meščansko-trško društvo Fr. Skaza in drugih, so se že imenovali posamezne postaje in kolodvori na tej črti, pisalo se je tako, kakor da bi bila ta črta že za stavljenje dovoljena, med tem ko se načrt meščansko-trškega društva novo projektirane železnocestne črte od Unterdrauburga čez Velenje, Dobro, Vojnik, Sv. Jurij, Šmarje, Podčetrtek itd. do Brežic tako rekoč prezirati hoče; bolj obljubeni kraji, množina pridelkov in pravnih izdelkov, bolj ugodna priložnost, kakor tudi krajša daljina mimo poprej omenjene črte, namreč kar zadene črto od Unterdrauburga čez Vitanje, Konjice itd. do Zaprežiča in nižji stroški za izdelavanje se ne jemlje nikakor v preudarek, in vendar si upamo trditi, da bode končno železnica se delala ne od Unterdrauburga čez Konjice, Slatino, Krapino na Zaprežič, nego čez Velenje, Dobro itd. do Brežic, kajti prva črta je tako trasirana, da prereže južno železnico pri Roženski vasi, na mestu, kjer južna železnica nema nobene postaje in kjer tudi nove postaviti ne misli. Ako je pa temu tako, se pa iz ene na drugo železnico prehajati ne bo moglo, nova železnica bi bila tako rekoč sama za sebe. Na podlagi načrta meščansko-trškega društva bi pa nova železnica prekoračila južno na postaji v trgu Sv. Jurij in prehod bi bil na vsak kraj mogoč. Glede na ta vzrok si upamo toliko bolj zanesljivo trditi, da bode končno meščansko-trškega društva načrt potrjen, ker bi ta železnica vrh tega tudi štajerska tla nikjer ne prekoračila med tem ko ona druga na Hrvatsko prestopi. Pri teh razmerah mi po našem razumu svetujemo meščansko-trškemu društvu, naj se ono podviza za to, da bode hitro dobilo privoljenje za trasiranje in da bode potem tudi v resnici hitro trasiralo.

Iz Trsta. 28. avgusta. [Izv. dop.] Tudi Trst je te dni poln vojakov, ki so k vojaškim vajam poklicani. Neugodno je vsakemu, da mora gledati rezerviste v taki zanemarjeni opravi, posebno pak so vojaki rezervnega stanu sami nevoljni, da se morajo tu v Trstu, kjer tuje iz vseh koncev sveta dohajajo in odhajajo, kazati v tako grdi in umazani obleki.

Rojanska čitalnica je imela 25. t. m. svoj letni občni zbor. Predsednik gospod Žvanut je pozdravil občinstvo z lepim govorom, v katerem je spominjal na važno svečanost, ki se je ravno kar v Belgradu godila, na vstolenje srbskega kneza Milana in dalje pa je predsednik svoj govor raztegnil na diko Jugoslavije, biskupa Strossmayerja. Na odru je stala velika slika z narodno zastavo zagrana tako dolgo, da g. Žvanut ime Strossmayerjevo izgovori; v istem hipu pa zagrinjalo s slike pade in udje Rojanske čitalnice so videli pred soboj krasno sliko svojega častnega souda Strossmayerja, katero so z gromovitimi klici „Slava!“ in „Živio!“ pozdravili. Dolžnost nam je izreči darovateljem krasne slike Strossmayerjeve srčno hvalo. Za tem je deklamovala gdčna. Hučekova Stritarjevo pesem: „Mojemu narodu“ prav vro; ravno tako Dolinarjev dečko „Kdo je mar?“ Dramatični odsek je predstavljal vnovič igro: „Ravni pot najboljši pot“, v kateri so se posebno odlikovali: gospa Dolinarjeva in gospodje Remec, Hadrlap, Volk in Jarina.

Po igri je bila narodna zabava. Čitalnico je takrat počestilo 14 Srbov, ki so pri zabavi po jugoslovanski šegi celega janca pečenega si na mizo postavili dali. Napitnice na vse slovanske brate nij manjkalo.

Rojanska čitalnica pa sme z veseljem se ozirati na minolo svojo sezono in posebno glediščni odsek, ki je napravil 16 dramatičnih predstav v čitalnici, sme zadovoljen biti s svojim delovanjem. Naj bi vse čitalnice tako krepko delovale ko Rojanska.

Iz Gorice 26. avgusta. [Izv. dop.] (Sporočilo občnega zbora „Soče“ 24. t. m. Tabor bo v Renčah.) Občni zbor „Soče“ 24. t. m. je bil nenavadno pičlo obiskan. Morda je utegnil tem trg sv. Jarneja kriv biti, ker ljudje imajo o taki priliki razne posle; drugim pa, n. pr. rodoljubnej duhovščini je sobotni dan najneprilicnejši dan v tednu*). Nu za sklepanje je bilo vendar le dovoljno število. — 1. točka je bila volitev enega odbornika. Volili smo g. dr. Rojca, ker pa zaradi raznih okoliščin nij mogel on volitve prevzeti, smo v drugič volili in sicer g. Mašera, kateri se je tudi odborništvo takoj odpovedal iz razloga, da mu namreč razni pastirski posli in drugo ne pripustijo, da bi se mogel redno odborovih sej udeleževati. V tretjič je bil voljen g. Premierl, železnični uradnik na goriški postaji z večino 17 glasov, kateri utegne, kakor se nadjamo, vendar le volitev prevzeti, tako da bode odsehnal odbor v polnem številu. Pri tej volitvi smo skusili, da „do tretjega gre rado.“

2. točka je bila obravnavanje in čitanje peticije na vis. drž. ministerstvo za narodno postavo na Goriškem. Čital in poročal je o njej g. dr. Lavrič. Pred čitanjem peticije je pa v ta namen pojasnil narodnostno postavo po čeških fundamentalnih člankih 1. l. pod Hohenwartovim ministerstvom. Kakor je imel češki dež. zbor — ako bi ne bil pred Hohenwart v Beust-Andrassyve zadnje padel, v dve kuriji po narodnosti razdeljen biti, tako naj bi namreč tudi goriški, kjer so enake razmere kot na Češkem, (dobro $\frac{3}{5}$ Čehov stojijo tam $\frac{2}{5}$ Nemcev, a pri nas $\frac{2}{3}$ Slovencev $\frac{1}{3}$ Lahov nasproti), v dve kuriji v slovensko in laško razdeljen bil. Sicer ostane 19. §. le mrtva črka in nepotreben „suffix“ temeljnih drž. postav. Ako bi pa slavno ministerstvo to narodnostno postavo prihodnjemu dež. zboru v pretres predložilo in jo potem potrdilo, potem še le smemo se nadejati, da postane 19. §. meso in krv. Vsled te (eventuelno potrjene) postave bi se morale slov. občine (menda

*) Prišli so le trije k seji.

so 3) od gradiškega glavarstva odtegnoti in se slovenskim pridružiti, (kajti mi ne smemo nobene slovenske občine več polahoniti pustiti), ker to je najboljše sredstvo za uresničenje in oživiljenje 19. §., kateri dosehnal prepohlevnim Slovincem, ki so grškemu lačnemu in žejnemu Tantalu v oziru uživanja ravnopravnosti podobni, v djanju le figo kaže. Vsled te razdelitve dež. zbora (do oživiljenja Slovenije) naj bi imeli Slovenci vsaj toliko poslancev kot Lahji (namreč kakor je sedaj 12,) kakor tudi v odboru enako število odbornikov.

Hohenwartovo ministerstvo je bilo predložilo direktne volitve, in mi naj o teh svoje misli izjavimo. Aktivni uradniki bi po našem mnenju ne smeli izvoljeni biti, ker smo Slovenci v borbi z vlado v oziru ravnopravnosti, in uradnik kot poslanec ne more dvema gospodoma služiti (kakor pravi ravno sv. evangeliji 14. nedeljo po binkošti), t. j. vladi in narodu ob enem. Tudi bi bilo v razširjenju volitvenega prava boljše, da bi se volitveni census znižal od 10 gld. izravnega davka na 5 gold., t. j. da bi po preinačenju volilnega reda tudi taki voliti smeli, kateri plačujejo tudi le 5 gold. a. v. V volilno komisijo naj bi volil narod 4, vlada le 3, ker je za svobodo boljše, da ima narod v volitveni komisiji večino nasproti vladi. Da bi se sleherno vpljivanje strank na volilce ustavilo, naj bi obveljalo tajno pismeno glasovanje po listkih, kakor je na Angležkem, za katero svobodo so se Angleži nad 40 let borili, in jo na stotini meetingov zahtevali; uradnik bi potem lahko volil po svojem narodnem prepričanju ter ne bi mu se bilo „massreglovanja“ bati, a vendar od sprejetja volitve naj bi bil izključen, ker je silno težko, ali celo nemogoče, dve si protivne stranke t. j. vlado in narod ob enem zastopati. Zbor „Soče“ naj tedaj blagovoli že od odbora pretreseno in potrjeno peticijo potrditi, da bi se vis. ministerstvu poslala, katero naj bi narodnostno postavo po načrtu fundamentalnih člankov s posebnim ozirom na goriške razmere v prih. dež. zboru v pretres predložilo.

G. Oblak temu ugovarja z opazko, da je tudi on za pošiljatev peticije, a v obliki resolucije, ki naj bi se vladnemu komisarju podala, katerega pa pri seji nij, akoravno bi moral priti, in ker se po prejšnje ministerstvo proti sedanjemu hvali, ki je strogo centralistično.

G. Klavžar odgovarja, da vladni komisar ima priti, da se vse pravilno vrši, da pa ravno nij zavezan priti. Društvo nij zaradi vladnega komisarja tu, ter zato nam je malo mar, ali pride ali ne; on je tu, da poroča vladi, ako je česa treba.

Oblak na to replicira, da vladni komisar naj bi bil tukaj, če tudi ga siliti ne moremo. Kar je g. Oblak na dalje govoril, je bilo nekom nejasno, tako, da ga nij nobeden podpiral.

G. Dolence, pravi, da je narodnostna postava velike važnosti in znači svojo stalnost; ker pa hočemo in zahtevamo Slovenijo, se mu dozdeva ta stvar nekako nedosledna, kar bi se nam lahko ugovarjalo, zato naj bi bila ta postava le začasna do zedinjenja Slovenije.

G. Lavrič pravi na to, ako bode enkrat Slovenija, se bode gledalo, ter ako bo trebalo, tudi premenilo to narodnostno postavo, kakor bi jo kaka laška ali nemška vas, ki bi utegnila Sloveniji pridružena biti, zahtevala, kajti mi Slovenci ne menimo nobenemu sosedu krivični biti, niti hudega s hudim povračevati.

G. Oblak opazuje o znižanju census-a na 5 gld., da na Angležkem so ložje terjali tajne volitve, ker so Angleži bolj izobraženi, a pri nas žalibog večina volilcev 5 gld. davkov plačujočih ne zna pisati. G. Lavrič odgovarja, da bi se lahko tej nedostatnosti s tem v okom prišlo, ako bi volilec po poštenem zaupniku glasoval. — Obrtniki imajo preveč poslancev, kakor tudi mesta, katera vzdržujejo najbolj centralizacijo, zaradi tega naj bi se poslanci na deželi pomnožili. G. Dolence pravi, da bi to bilo v protislovju, ako bi smeli kmetje s 5 gld. davka voliti poslance, a obrtniki pa ne bi z ravno tem davkom poslancev voliti. G. Klavžar

pravi na to, da naj bi obrtnik rajše s kmeti volil in to naj bi se postavilo kakor „petit“ na koncu peticije, kar je pa že v načrtu Hohenwartove postave. Naj bi se namreč obrtniški in mestni kraji združili s kmetijskimi volilci, da bi imeli Slovenci, dokler ne dobimo Slovenije — vsaj enako število z Italijani, naj se oni vzamejo bodisi iz mest ali pa dežele. Ako so volilni okraji tako osnovani, kjer smo Slovenci v večini, dobimo še narodnega poslanca. A v nasprotnem slučaju se moramo še le zanj boriti. Pri 50 gld. davka dobimo še svojega poslanca v velikem posestvu, a pri 100 gld. davka ga ne moremo; zaradi tega naj bi se census, kakor že omenjeno, v razširjenju volilne svobode kolikor mogoče znižal. Prečitana peticija je bila po tej priliki dolgi debati z vsemi proti 1 glasu (g. Oblaka, ki je resolucijo predlagal) sprejeta. Potem je kratko razjasnoval g. Klavžar potrebo peticije zastran postavnega obnovevanja in vknjiženja (intabulacije) zemljiščnih knjig, katera potreba se je enoglasno potrdila. O zadnji točki zastran tabora je poročal g. Vales v kratkem to-le: Že lansko leto je bil odborov odsek Renče za prikladen kraj taborovanja spoznal, ostanimo tedaj pri tem, ne sicer zaradi tega, ker on (Vales) v Renčah kot kaplan slušbuje in da hoče tem le vodo na svoj mlin napeljevati, ampak zaradi tega, ker je kraj res za Kras, pod katerim leži, Ipavo in tudi vso goriško okolico najprimernejši. Če pa kdo za drugi bolj primerni kraj vé, naj ga nasvetuje. Sicer on tudi k temu se opazuje, da se Slovenci nadejamo, da tabor v Renčah, dokler svojih pravic ne dosežemo, ne bode poslednji niti na Goriškem, niti Slovenskem v obče. Samo g. Ferfila ugovarja ter nasvetuje Velike Roje med Mirnim in Gorico. Drugi so pa imeli zoper ta kraj svoje pomisleke, ker je ta kraj preblizu mesta — in bi tam morda vlada ne dovolila — in ker ima vojaštvo tam svoje vaje, ki bi nam, ako bi hotelo, že dovoljeno taborovanje oviralo, in saj vemo, kakšni so navadno vojaški poveljniki, kojim je taborovanje le „Nationalschwindel“ in „Lari-fari.“ Vsled tega pojasnila so bile Renče za taborovanje enoglasno izvoljene. Tabor bode 6. oktobra, ali pa, ako se bi dež. zbor brž v oktobru sešel, 29. septembra. Za ostalo, kar je k temu treba, se je odbor pooblastil. 1. točka bode še vedno (do sedaj nezjedinjena) Slovenija, 2. predilska železnica, 3. peticija za narodnostno postavo in 4. peticija za četrti slovenski notarijat za Gorico in njeno okolico. Zborovanje je trajalo od 2. do 5. ure popoldne; predsedoval je ves čas g. predsednik Mat. Doljak. Bratje slovenski! prigovarjajte narod na ta njemu namenjeni shod, zbujujte ga k temu, podučujte ga, ter nadejamo se po tem takem, da bode renški tabor po dveletnem pretrganju našega taborovanja zlatimi črkami v borbi za narodnost v našo zgodovino vpisan.

Politični razgled.

O shodu treh cesarjev v Berlinu pišejo ruske „Birž. Ved.“, da je prihod ruskega carja v Berlin proti planu pruskemu in avstrijskemu. Avstriji in Prusiji žugajo nevarnosti, katerih se Rusija ne bati; zato je bil shod od početka ugovorjen samo za dva mogotca, avstrijskega in nemškega cesarja, ki sta nameravale narediti med soboj dogovor. Tega nij moglo Rusko dovoliti, in s tem so bile Rusija in Avstrija prisiljeni, odločno proglasiti, da shod nij namerjen proti Rusiji. Drugo se je zgodilo samo po sebi. Ruska diplomacija ide torej v Berlin s tem namenom, da tam doseže, da se ne bode nič podvezemalo proti Rusiji. Bismark in Andrašić morata dokazati, da imata čiste namere. Od tega, da se to učini, odvisi mir evropski. Rusija se zato ne bode mogla odpovedati politiki narodni.

Direktne volitve, kakor jih nemška naša vlada hoče ali neče, so zopet na dnevnem redu. Veliki posestniki v ustavovorni stranki baje zahtevajo, da se tudi njih zastopniki podveje. Proti temu se hujuje „N. Fr. Pr.“, in se srdi tudi zato,

ker baje osnovo te postave izdeluje dvorni svetovalec Kubin, katerega rečeni list imenuje „otca fundamentalnih člankov“.

Iz Dalmacije se dunajskemu listu poroča, da hoče klub narodnih poslancev v Zadru moralno prisiliti znanih pet dalmatiskih uskokov v državnem zboru, da svoj mandat kot državni poslanci odložé.

Peštanški ogerski zbor se bode menda 4. sept. odprl. Deak, ki je smrtno bolezen prestal, se je vrnil v Pešto, baje nič prav zadovoljen z Lonyay em. Razmere v vladni stranki ogerski so zmedene, in najbrž se bodo zgodile važne spremembe v ministerstvu. —

Piše se, da hoče ogerska vlada ostro postopati proti Srbom, ki so bili pri zadnjih svečanostih v Belgradu. Morebiti pa so to samo srčne želje Srbom neprijateljskih ljudi. Bolj trdno pa se na površji vzdružujejo vesti, ki pravijo, da bode sedaj po razpuščenju srbskega narodnega kongresa reakcionarski in Magjarom prijazni arhimandrit Angjelić kot kraljev komisar dobil v roke upravo vseh stvari, katere pripadajo narodnemu zboru. Sicer pa se poroča, da je razpuščenje narodnega zbora intriga Angjelića in škofa Gruiča, katera oba bi rada postala patrijarha; ker pa nobeden teh dveh nij imel upa od napredne večine v narodnem zboru voljen biti, črnila sta oba večino v kongresu, da hoče razpravljati politične stvari in kongres je bil razpuščen.

Južnonemški „vladarji“ hočejo samo potem v Berlin iti gledat shod treh cesarjev, ako dojde bavarski kralj. Tega smatrajo za voditelja. V Berlinu se, kakor same nemške novine poročajo, jako hujujejo na bavarskega kralja ki neče priti na poklon, in druge partikulariste.

Francoske republikanske novine čestitajo Srbiji in knezu Milanu ob prilici nastopanja njegovega na vlado.

Novoturški vezir se je spravil nad Bolgare. Urednika bolgarskega lista „Makedonia“ je dal zapreti, njegov list ustaviti. Žugal je baje celo urednike povesiti.

Španski republikanci so tik pred zadnjimi volitvami izdali manifest, podpisan od slavnega Castelarja in drugih, v katerem svojim privržencem pravijo: „Vi bi svoji dolžnosti, svoji stvari izneverili se, ako volišče prepustite kraljevecem. Povsod, kjer se vam boj ponuja, morate se s svojimi volilnimi lističi ali svojim orožjem pokazati; boj je življenjski pogoj narodnim strankam; umikati se, to se pravi umirati. Zdaj se vam ponuja bitva na tleh zakonitosti. Vsi jo morate sprejeti. Tisti, ki politične pravice zaničuje ali ne pozna, dokazuje, da jih ne zna ceniti, in je s tem nevreden, da jih ima.“ Lepe besede to, in vredne tudi našega uvaženja.

Razne stvari.

* (Slov. pisateljsko društvo.) Vrlj rodoljub g. Lambert Einspieler, kn. škofij. tajnik in tajnik društva sv. Mohorja, društveni poverjenik v Celovcu naznanja odboru, da so se pri njem oglasili kot udje pisateljskega društva sledeči gg.: Borštner Vincenc, gimn. profesor; Ferčnik Lambert, župnik v Žabnicah; Golé Josip, vodja družbene tiskarne; dr. Janežič Valentin, polkovni zdravnik; Janežič Šimen, urednik „Besednika“, Kleinmayer Jul., žl., suplent na gimnaziji; Kranje Ivan, c. k. kontrolor; Pesjak Franjo, trgovec; Rosbacher Bernard, trgovec; Solkanski Drea; Šerbicelj Matevž, knezoškofijski tajnik; Wieser Andrej, stolni kaplan; Zupan Ivan, trgovski knjigovodja, vsi v Celovcu.

Slava koroškim Slovencem!

Odbor slov. pisateljskega društva.

* (Iz Brežic) se poroča: Prebivalci vasi Mostec blizu Brežic že imajo dolgo časa pravdo z breškimi graščakom grofom Attems-om zaradi služnostnih pravic na graščinskih travnikih in gozdih. Grof Mostečanom vse služnostne pravice odreka in posrečilo se mu je storiti, da so bili Mostečani

obsojeni plačati grofu 3500 gld. odškodnine za „neopravičeno“ izvrševane služnostne pravice. Mostečani so proti obsodbi rekurirali in ob enem tožili grofa Attems-a za 36.000 gl., katere jim naj povrne za pristoječe jim služnostne koristi. Višja deželna sodnija je rekurs Mostečanov zavrgla in grof Attems je na to hotel celo ves Mostec eksekutivno prodati, t. j. vse Mostečane z njih posestva spraviti. V velikem strahu so Mostečani se na najvišjo sodnijo na Dunaji obrnili in ta je za sedaj zapovedala, naj se eksekutivna prodaja odloži. Vse seveda je radovedno, kdo bode končno dosegel svojo tirjatev; ali dobi grof svojih 3500 gl., ali pa Mostečani od grofa 36.000 gld. Poročali bodemo o svojem času, kako se bode ta stvar razmotala.

* (Na učiteljski zbor v Celovcu) je odpotovalo več učiteljev tudi iz slovenskih krajev. Radovedni smo ali bode ta shod imel zopet nemški značaj, ali pa se bode oglasil kdo za narodne šole.

* (Imenovan) je gosp. Leopold Klinar, kooperator v Vipavi, za dušnega oskrbnika v kaznovalnici za moške v Ljubljani. — Gosp. dr. Pajek, do sedaj namestujoč učitelj verozakona na mariborski gimnaziji, je potrjen kot profesor.

* (Slovenske uradnike pri železnica h na Slovenskem!) „Vaterland“ pripoveduje v dopisu „Od koroško-štajerske meje“, kaki nedostatki se na koroških postajah Slovincem godijo, ki se hočejo po železnici voziti. Uradnik Slovence ne razume in tako pride mnogokrat, da Slovence neznajoč imenovati postaje, do katere želi karto, se voziti ne more. Gotovo je v interesu južne železnice same, ako postavi v slovenske kraje take uradnike, ki slovensko umejo in nadejamo se, da bode društvo južne železnice, ki se drugače rado ozira na želje občinstva, odstranilo nedostatke, da uradniki na slovenskih postajah strank ne razumejo.

* (Banka „Slovenija“.) Vsled javno izrečene želje nekaterih delničarjev, naj banka „Slovenija“ izvenreden občen zbor skliče, v katerem bi se naj nov upravni odbor volil, svetuje nekdo iz spodnje Štajerske v „Wandererju“, naj se z dosedanjim upravnim odborom nezadovoljnim delničarjem tako ustreže, da nekateri gospodje iz upravnega odbora izstopijo, za dosedanje delovanje naj se izstopajočim odškodnina da, in na njih mesto naj potem novi upravni svetovalci se izberejo. K temu potrebne stvari bi lahko 1. sept. v Ljubljani zbrani upravni odbor določil.

* (Zarad „veleizdaje“) sta bila pred petimi meseci v Pragi v preiskovalni zapor dejana dr. Günther in Gjorgjević iz uredništva časopisa „Slavjanskij Mir (Svet)“. One dni je bila proti njima končna obravnava, ki je pokazala, da je 21. aprila t. l. po končanih volitvah v Pragi Gjorgjević brez znanja dr. Güntherja ruskim listom ta-le telegram poslal: „20.000 vojakov hodi po praških ulicah. V imenu pravice in človečnosti prosijo masakrirani Pražani slovanske brate za pomoč“. Razsodba spoznava dr. Güntherja nekrivega, Gjorgjevića pa obsojuje na šest let ječe!

* (Mnogoštevilno potomstvo.) V Karlovih Varih (Karlsbad) na Českem je one dni 85letnega starčka k grobu spremljalo 10 otrok, 45 vnukov in 19 pravnukov.

* (Južna železnica) je od novega leta do konca julija imela dohodkov na celi svoji liniji 18 milijonov in 483.705 golarjev.

* (Koliko se izvozi živine iz Avstrije.) Od 1. januarja do 31. maja t. l. se je iz Avstrije izvovilo 22.124 volov in bikov, 13.978 krav, 2546 jalovec in juncev, 18.361 telet, 42.219 ovac in koz, 18.574 jagnjet in kozličkov, 55.793 svinj, 11.344 praseta.

* (Judje na Dunaji.) Češki „Pokrok“ piše o „požidovanji avstrijskega stolnega mesta“ in kaže, kako se Judje na Dunaji vedno množijo in vedno več upliva dobivajo. Izmed velikih dnevnih listov dunajskih so k večjemu trije, ki ne služijo „izvoljenemu narodu;“ izmed 360 advokatov

